

'אומשלגפלץ'

(Umschlagplatz). מגרש בגבול שבין הגטו ובין החלק הפולני של העיר ורשה, בפינת הרחובות זמנהוף וניסקה. בימי גירוש ההמונים מהגטו בורשה ביולי-ספטמבר 1942 ובינואר ובאפריל-מאי 1943, שולחו מהא' מאות אלפי יהודים למחנות המוות ולמחנות הריכוז, בעיקר לטרבלינקה. הא', או, כפי שכונה המקום בפיהם של רבים: ה'אומשלג', היה עד לתקופת הגירוש הגדול בקיץ 1942 נתיב ההובלה הרשמי היחיד של סחורות ומצרכים אל הגטו וממנו. למקום הגיעה שלוחה של מסילת-ברזל. משרד גרמני מיוחד, 'טרנספרשטלה' (Transferstelle), שבו הועסקו כ- 120 עובדים, הופקד על סדרי המעבר וצומת ההובלה. עם תחילת הגירוש ב- 22 ביולי 1942 חדל המקום להיות ערוק מחבר בין הגטו לחוץ ונוצר ה'אומשלג', מקום ריכוז ושילוח של המגורשים מהגטו. אוברגרופנפירר ס"ס קרל וולף ממטהו של הינריך הימלר הבטיח את תנועת הרכבות היומית, ובמכתב מיום 28 ביולי 1942 אישר אלברט גנצנמילר, מנהל משרד התחבורה של הרייך, 'כי מאז 22 ביולי עושה את דרכה רכבת משא עם כ- 5,000 יהודים מורשה, דרך מלקיניה (Malkinia), לטרבלינקה'. החצר הסמוכה למגרש ה'אומשלג' היתה מוקפת גדר גבוהה ובמרכזה עמד בניין נטוש שלפנים שכן בו בית-חולים. לרכבות משא שהגיעו מדי יום דחסו אנשים בצפיפות ללא נשוא (100 עד 120 בני-אדם בכול קרון). המגורשים, שנחטפו ברחובות, הובאו בשיירות שמורות למגרש. לפני בוא הרכבת הוחזקו המגורשים בתוך החצר או על הרצפות בבנין. על הא' שמרו הס"ס, משטרת העזר הפולנית והמשטרה היהודית. הא' היה לשם דבר המסמל את המקום שבו רוכזו הקורבנות וממנו שולחו למחנות המוות.